

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เรื่องกรณีศึกษามีผู้เขียนและทำการวิจัยไว้เป็นจำนวนมากพอสมควร แต่ส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องกรณีศึกษาโดยทั่วไป หรือกรณีศึกษาในวิชาอื่น ๆ สำหรับในวิชาภาษาไทยนั้น ยังมีน้อยมาก อย่างไรก็ตามในบทนี้ผู้วิจัยขอเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็นสองตอนดังนี้

1. บทความและเอกสารต่างๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศ
2. งานวิจัยทั้งของไทยและของต่างประเทศ

บทความและเอกสารต่าง ๆ ทั้งของไทยและของต่างประเทศ

ในวงการศึกษารวมของไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในระยะนี้ เริ่มจากการเปลี่ยนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503 มาใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 และต่อมาก็เปลี่ยนการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 มาใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2524 กำลังจะเริ่มใช้บังคับปีการศึกษา 2524 นี้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ระบบการเรียนการสอนก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ครูซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรจึงเกิดปัญหาในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับหลักสูตรใหม่ สิ่งหนึ่งที่จะช่วยครูได้ก็คือกรณีศึกษาค้นคว้า

ความหมายของกรณีศึกษาค้นคว้า

สาย ภาณุรัตน์ ได้ให้ความหมายของกรณีศึกษาค้นคว้าว่า "กรณีศึกษาค้นคว้า" คือความพยายามอย่างหนึ่งในหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษามีคุณภาพทั้งในด้าน

การเรียนการสอน"¹

พริส ฮันนาคินท์ กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือการปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศไม่ใช่เป็นการบังคับหรือเป็นการจับผิด แต่การนิเทศเป็นการช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยตั้งอยู่บนรากฐานแห่งมนุษยสัมพันธ์อันดี"²

อาคม จันทสุนทร กล่าวว่า

การนิเทศการศึกษา หมายถึงการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน หรือทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งให้ครูเกิดความรู้ความก้าวหน้าในวิชาชีพ และก่อให้เกิดผลในขั้นสุดท้าย คือการศึกษาระดับสูงของเด็กราวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ³

การ์เตอร์ วี. กูด (Carter V. Good) กล่าวว่า

การนิเทศการศึกษามีความหมายถึงความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ในการแนะนำครูหรือ/และ ผู้คนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้รู้จักปรับปรุงการสอนหรือให้การศึกษา การนิเทศการศึกษามีความหมายให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพทางการศึกษา ช่วยพัฒนาครู ช่วยในการเลือก และปรับปรุง

¹สาย ภานุรัตน์, ที่ระลึกในโอกาสครบรอบ 60 ปี วันที่ 6 กรกฎาคม 2517 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2517), หน้า 3.

²พริส ฮันนาคินท์, หลักการบริหารโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2513), หน้า 48.

³อาคม จันทสุนทร, "การนิเทศภายในโรงเรียน," ผู้บริหารกับการนิเทศการศึกษาและการดำเนินงานทางวิชาการของโรงเรียน เอกสารฉบับที่ 32/2519 ฝ่ายนิเทศการสอนเขตศึกษา 6 ลพบุรี, หน้า 10.

วัตถุประสงค์ของการศึกษา, เนื้อหาในการสอน, วิธีสอนและการประเมินผลการสอน¹

ดี เอ็ม เดซาย (D.M.Desai) ว่า "การนิเทศ คือการศึกษาปัญหาการศึกษาของแต่ละโรงเรียน ความเข้าใจในขบวนการศึกษาทุกรูปแบบ เพื่อเสนอแนะและช่วยเหลือครูใหญ่ และผู้บริหารการศึกษา"²

คิมบอลล์ วิลส์ (Kimball wiles) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาอย่างสั้น ๆ ว่า "การนิเทศการศึกษา คือการช่วยเหลือให้สภาพการเรียนการสอนพัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้น"³

จากความหมายของการนิเทศการศึกษาที่มีผู้กล่าวไว้หลายท่านนี้ จึงพอสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา คือการกระทำเพื่อช่วยเหลือให้ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนได้พัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นในทุกวิถีทาง

ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2519 (ประกาศใช้เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2519) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้คือ

¹ Carter V. Good, Dictionary of Education (New York: MacGraw-Hill Book Co., 1973), p. 574.

² D.M. Desai, Some Concepts and terms in Education Administration (Baroda: M.S.U. Press, 1963), p. 58.

³ Kimball wiles, Supervision for Better Schools (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1955), p. 8.

1. เพื่อให้ครูดำเนินการสอนตามหลักสูตร และให้ได้ผลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
2. เพื่อให้ครูได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการจัดการศึกษา ทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษานักเรียน
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น
4. เพื่อรักษา พิจารณา ส่งเสริม ควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ
5. เพื่อให้ความช่วยเหลือ และประสานงานในทางวิชาการแก่กรมเจ้าสังกัด กระทรวง และสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงานขององค์การระหว่างประเทศ¹

ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษานี้จะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าผู้นิเทศการศึกษามีความเอาใจใส่ปฏิบัติหน้าที่มากน้อยเพียงใด และผู้นิเทศได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้เป็นประโยชน์หรือไม่อย่างไร

ความสำคัญของการนิเทศการสอน

การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้ประสบปัญหาต่าง ๆ หลายประการ กิ่งที่ ดร.สายหยุด จำปาทอง ได้จำแนกไว้ดังนี้คือ

∞

---

¹หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา, ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์, 2519), หน้า 4.

1. จำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การที่จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นมากในแต่ละชั้น ย่อมต้องทำให้ครูประสบปัญหาในการสอนมากขึ้น เพราะว่ามีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน สติปัญญาแตกต่างกัน แนวการสอนและวิธีการสอนหลายอย่าง หลายแบบ มีความจำเป็นเพิ่มขึ้นเพื่อความเหมาะสมกับเด็กแต่ละกลุ่ม หรือแต่ละคน
2. ความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ไม่มียุคไหนที่เหมือนกับในยุคนี้ที่ใก้มีการค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นในสาขาวิชาต่าง ๆ ครูจำเป็นจะต้องมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ
3. แนวคิดและการเรียนการสอนใหม่ ๆ เกิดขึ้น ในระยะยี่สิบปีที่แล้วมา จะเห็นได้ว่ามีแนวคิดและแนวการเรียนการสอนเกิดขึ้นหลายอย่าง อาทิเช่น การจัดสอนโดยไม่มีชั้น การสอนโดยใช้ครูเป็นคณะ เป็นต้น
4. จำนวนครูใหม่เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการขยายการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในทุกระดับ จำนวนครูใหม่ที่เพิ่งสำเร็จจากสถาบันฝึกหัดครู หรือครูช่วยสอนยังไม่มีประสิทธิภาพในการสอนที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นผลดีเท่าที่ควรมีมาก
5. จำนวนครูที่ขาดวุฒิครูยังมีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะโรงเรียนในชนบท และโรงเรียนราษฎร์ ยังมีครูเก่าที่มีแค่นิสฐานวิชาสามัญอยู่เป็นจำนวนมาก และไม่สนใจที่จะเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ
6. การเปลี่ยนแปลงในจุดมุ่งหมายของการศึกษา ยังมีครูเป็นจำนวนมากที่เข้าใจว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาของเด็ก ก็สอนให้เด็กมีความรู้เพื่อสอบไล่ได้ จุดมุ่งหมายอื่น ๆ อาทิ เช่น สอนให้เด็กเป็นผู้มีความคิดเป็นของตนเอง เป็นผู้ที่มีศีลธรรมจรรยา หรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ในสังคม มีความสำคัญไม่น้อย¹

¹สายหยุด จำปาทอง, "ปัญหาต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา" อ้างถึงใน
 วิจิตร วุฒบางกูร, กาญจนา ศรีภาพสินธ์ และ สุพิณญา ชีระกุล, การนิเทศการศึกษา.
 หน้า 13-14.

เนื่องจากปัญหาที่กล่าวมาแล้วนี้เอง การนิเทศการศึกษาจึงมีส่วนสำคัญและมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้

ลักษณะงานนิเทศการศึกษา

เป็น เอ็ม แฮร์ริส (Ben M. Harris) ได้แบ่งงานนิเทศการศึกษาดังกล่าวออกเป็น 10 ประการคือ

1. งานพัฒนาหลักสูตร การพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทั่วไป
2. งานดำเนินการเรียนการสอน จัดดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร แปลความหมายของหลักสูตรได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
3. การเลือกสรรบุคลากร - จัดให้มีคณะบุคคลเพื่อรับผิดชอบในการจัดกิจกรรม การดำเนินการฝึกอบรม รวมทั้งการคัดเลือกบรรจุ การทดสอบ การเก็บรักษาระเบียนแต่ละบุคคล
4. การจัดบริการความสะดวก จัดให้มีเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอนให้เพียงพอ เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีการดูแลรักษาและพัฒนา
5. การคัดเลือก การจำแนก และการทบทวนวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน
6. การจัดฝึกอบรมครูประจำการ เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการแก่คณะครู และเพื่อครูจะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
7. การปรุมนิเทศ เป็นงานช่วยเหลือครูผู้บรรจุใหม่ เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ และเพื่อจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ บุคคล และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ
8. งานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร นโยบายในการปฏิบัติงาน ปรับขยายให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

9. การคิดต่อกับชุมชน งานนิเทศเป็นงานที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

10. งานประเมินผล จัดให้มีการประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อหาข้อบกพร่องและเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น¹

ดร.สายหยุด จำปาทอง ใต้ตำแหน่งงานของศึกษานิเทศก์ ออกเป็นหมวดหมู่ดังนี้

1. เกี่ยวกับครู เช่น ช่วยจัดปฐมนิเทศครูใหม่ ช่วยครูใหม่ในการปฏิบัติงาน ช่วยครูตามที่อยู่มา และเปิดโอกาสให้ครูได้พบปะอยู่เสมอ

2. เกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูศึกษาหลักสูตร ส่งเสริมให้ครูทำประมวลการสอน และบันทึกการสอนร่วมกัน ส่งเสริมให้ครู ปรับปรุงหลักสูตร และประมวลการสอน ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุดสำหรับปรับปรุงหลักสูตร

3. เกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน ได้แก่ การแนะนำให้ครูทราบถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ และที่พอจะจัดหาได้ ตลอดจนการใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด พยายามจัดบริการเกี่ยวกับอุปกรณ์เท่าที่สามารถจะทำได้ ส่งเสริมให้ครูผลิตอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ และใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน

4. เกี่ยวกับการปรับปรุงงานวิชาชีพของครู ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูสังเกตการสอนของกันและกัน และของโรงเรียนอื่น ร่วมปรึกษากับครูเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมสัมมนาและส่งเสริมให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

---

¹Ben M. Harris, Supervisory Behavior in Education (Texas: University of-Texas Press, 1963), p. 201-202.

5. เกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน เช่น ส่งเสริมให้ครูวางแผนการเรียนการสอนร่วมกัน และส่งเสริมให้ครูได้ทำงานร่วมกับผู้ปกครองหรือบุคคลอื่น ๆ ในการปรับปรุงโรงเรียน

6. เกี่ยวกับการก้าวหน้าทดลอง เช่น ส่งเสริมให้ครูทดลองสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ และให้ครูกล้าอยู่เสมอ¹

จะเห็นได้ว่าขอบข่ายงานของกรณีศึกษานี้ค่อนข้างกว้างมากเพราะครอบคลุมทั้งการช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม ปรับปรุง และบริการ ซึ่งงานทั้งหมดนี้เป็นงานที่ศึกษานิเทศก์ควรทำ แต่ในความเป็นจริงนี้ ศึกษานิเทศก์สามารถทำงานเหล่านี้ได้มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอะไรบ้าง เป็นสิ่งที่เราจะได้ศึกษาต่อไป

ปัญหาการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาในปัจจุบันมีปัญหามากดังเช่นที่ ฉลอง บุญญานันต์ ได้เขียนรายงานการวิเคราะห์ปัญหาการนิเทศไว้ดังนี้คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับอัตรากำลัง พบว่าอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ยังคงขาดอยู่ คิดเป็นร้อยละ 20.37
2. ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถของศึกษานิเทศก์ พบว่าศึกษานิเทศก์ที่มีความสามารถสูง มักจะเปลี่ยนไปประกอบอาชีพในหน่วยงานอื่นที่ก้าวหน้ากว่า จึงทำให้ขาดบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ปฏิบัติหน้าที่นิเทศการศึกษา
3. ปัญหาเกี่ยวกับการประสานงาน ศึกษานิเทศก์ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย บุคคลดังกล่าวยังไม่เข้าใจงานของศึกษานิเทศก์พอ

---

¹ชาวี มณีศรี, การนิเทศการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2521), หน้า 8-9.

4. ปัญหาเกี่ยวกับการขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องใช้ ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า ขาดประสิทธิภาพ

5. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ในการนิเทศการศึกษา จากรายงานพบว่า อำนาจหน้าที่ของศึกษานิเทศก์มีความขัดแย้งกัน คือกรมสามัญศึกษาระบุว่า ศึกษานิเทศก์เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจโรงเรียน แต่นโยบายของกรมมุ่งในด้านกรนิเทศเพื่อพัฒนาตัวครูในฐานะวิทยากร มุ่งสร้างมนุษยสัมพันธ์ให้ความอบอุ่นแก่ครู แต่ศึกษานิเทศก์ ท่องรายงานผลการนิเทศต่อศึกษาริการจังหวัด ทำให้ครูเกิดความไม่แน่ใจว่าศึกษานิเทศก์มาช่วยครู หรือ มาตรวจจับผิดกันแน่¹

นอกจากนี้ วิจิตร วรุฒบางกูร ยังได้กล่าวเกี่ยวกับปัญหาของกรนิเทศเพิ่มเติม
ก็คือ

1. ความรู้และความสามารถของศึกษานิเทศก์บางส่วนยังไม่เป็นที่ยอมรับนับถือ ของครูเท่าที่ควร และการคัดเลือกบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ก็ยังไม่รัดกุม และมีประสิทธิภาพเพียงพอ

2. งานนิเทศการศึกษา โกงงบประมาณทางเกี่ยว คือจากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาริการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีงบประมาณให้ จึงงบประมาณจึงไม่พอกับรายจ่าย การจัดสรรงบประมาณก็กระทำเพียงให้ค่ารงอยู่เท่านั้น จึงไม่สามารถที่จะกระตุ้นหรือปรับปรุงงานทางคานนี้ได้อย่างแท้จริง

3. ศึกษานิเทศก์บางแห่งออกไปนิเทศเฉพาะโรงเรียนที่ไปมาได้สะดวก ไม่คำนึง

---

¹ฉลอง บุญชูนันต์, รายงานการวิเคราะห์ปัญหากรนิเทศกรศึกษา
(กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์, 2515), หน้า 3-6.

ถึงโรงเรียนในท้องถิ่นต่างไกล เพราะหวังแต่ความสะดวกสบาย ทั้งยังออกนิเทศไม่สม่ำเสมอ

4. ศักขานิเทศก์ ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องของขาดความเข้าใจกัน ขาดความร่วมมือกัน¹

ในวงการศึกษารวมของไทยในปัจจุบัน มักไม่สนใจการนิเทศการศึกษาในหน่วยงานของตนเองมากนัก เพราะเท่าที่ปรากฏ ผู้บริหารการศึกษาในระดับต่าง ๆ มีความเข้าใจในความสำคัญของงานด้านนั้นน้อยมาก จึงเป็นเหตุให้ผลการเรียนการสอน และงานทางด้านวิชาการไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร หน้าที่ทางด้านการนิเทศการศึกษามักจะกระทำโดยศักขานิเทศก์ และผู้บริหารของโรงเรียนเท่านั้น แต่ในปัจจุบันปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษามีมากขึ้น และเนื่องจากปัญหาของการนิเทศการศึกษาทั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้น การนิเทศการศึกษาโดยศักขานิเทศก์และผู้บริหารจึงไม่พอเพียง ด้วยเหตุนี้จึงควรที่การนิเทศการศึกษาจากภายในโรงเรียนจึงน่าจะมีความสำคัญมากกว่า เพราะผู้ทำหน้าที่นี้เทศเป็นผู้ที่อยู่ในโรงเรียนตัวเองอยู่แล้ว มีความใกล้ชิดกับครูและนักเรียนมากกว่าผู้อื่น ย่อมจะมองเห็นปัญหา ความต้องการ ความช่วยเหลือของครู และดูทางที่จะนิเทศการศึกษาให้ได้ผลดีที่สุด ถึงที่คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้กล่าวไว้ในรายงานว่า "การนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนที่ได้ผลแท้จริง จะต้องเป็นการนิเทศภายในโรงเรียนเอง"²

¹ วิจิตร วรุฒบางกูร, กายูจนา ศรีกาฬสินธุ์ และ สุนิษฐา อธิระกุล, การนิเทศการศึกษา (สมุทรปราการ: วิทยาลัยการพิมพ์และโฆษณา, 2520), หน้า 11-12.

² สิบปณท์ เกตุทัต, "การปฏิรูปการศึกษา," รายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 132

กฤษฎี น้ำเพชร ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนว่า หมายถึง

ความพยายามทุกชนิดของผู้บริหารโรงเรียนในอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพ
ในด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น ทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการ
ปฏิบัติงานของครู รวมทั้งให้ครูเกิดความรู้ความก้าวหน้าในวิชาชีพ และก่อให้เกิดผลในชั้น
สุดท้ายคือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ¹

ยูพิน พิพิธกุล และ ลาวัญย์ วิทยาอุทัยกุล ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการนิเทศไว้
ดังนี้คือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศให้ทุกคนยอมรับ
2. สำรวจปัญหา กวาร์ให้คณะครูทำแผนนิเทศระยะสั้น-ยาว
3. กำหนดตัวบุคคลากรรับผิดชอบในการนิเทศ
4. ลงมือปฏิบัติตามแผน
5. ติดตามแผน
6. ประเมินผลให้คณะครูเป็นผู้ประเมิน²

การนิเทศภายในโรงเรียนนี้ ก่อให้เกิดผลดีหลายประการคือ

1. เป็นการช่วยเหลือและเสริมกำลังของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารการศึกษา ซึ่ง
มีไม่เพียงพอที่จะนิเทศการศึกษาได้ทั่วถึง
2. การนิเทศบุคคลากรในสถานศึกษาเองนั้น ผู้นิเทศเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่บ่อนุ

¹กฤษฎี น้ำเพชร, "วิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยม
ศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 16.

²ยูพิน พิพิธกุล และ ลาวัญย์ วิทยาอุทัยกุล, "การจัดการนิเทศการศึกษาภายใน
โรงเรียน" เอกสารประกอบการอบรมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 2522 (กรุงเทพมหานคร:
กองการมัธยมศึกษา, 2522), หน้า 199.

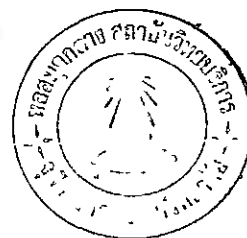
ในสถานศึกษาย่อมมีความรู้ในปัญหาได้ดี และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดกว่าที่จะให้ศึกษานิเทศก์ ภายนอกมานิเทศ

3. ผู้นิเทศภายในสถานศึกษา มีความคุ้นเคยกับครูอาจารย์อยู่แล้ว ทำให้บรรยาย การนิเทศเป็นกันเอง และไม่ต้องเสียเวลาสร้างความคุ้นเคย เหมือนกับศึกษานิเทศก์หรือ ผู้บริหารการศึกษาภายนอกสถานศึกษา

4. ผู้นิเทศในสถานศึกษาสามารถจะติดตามผลงานได้ตลอดเวลา เพราะอยู่ใกล้ ชิดกันและสามารถทำให้งานดำเนินไปถึงจุดหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่อง¹

ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้แก่

1. ผู้บริหาร
2. ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ
3. หัวหน้าสายวิชา
4. ผู้ที่มีประสบการณ์ในโรงเรียน
5. ครูใหม่ ซึ่งมีความรู้ใหม่ ๆ
6. ผู้เขอาบรมสัมมนาใหม่ ๆ

การนิเทศจะได้ผลเพียงใดอยู่ที่ตัวผู้บริหาร² เพราะอำนาจและสิทธิ์ขาดต่าง ๆ ในโรงเรียนขึ้นอยู่กับผู้บริหาร

¹ อาคม จันทสุนทร, "การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน," หน้า 10.

² ยูพิน พิพิธกุล และ ลาวัญ วิทยาอุทพิกุล, "การจัดการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียน," หน้า 10.

ครูใหญ่ ในฐานะผู้บริหารมีความรับผิดชอบกรณีเหตุการณ์ศึกษาค้างนี้ คือ

1. ช่วยครูแต่ละคนในการทำการสอนให้ได้ผลดี แก้ปัญหาของครูแต่ละคนทั้งในด้านการสอน และปัญหาส่วนตัว นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมให้ครูแต่ละคนมีความเจริญงอกงามในอาชีพอีกด้วย
2. เป็นผู้ประสานงาน และให้บริการแก่ครูทุก ๆ คน ในด้านการสอน คือต้องช่วยเหลือครูทั้งในด้านเนื้อหาที่จะสอน วิธีสอน การใช้อุปกรณ์ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการวัดผลการสอน
3. ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดีของครูในทุกโอกาส คือสามารถให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง หรือชี้แหล่งวิทยากรที่เหมาะสมให้แก่ครู
4. ประเมินผลการเรียนการสอน และโปรแกรมของโรงเรียนทั้งหมด เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น¹

งานนิเทศการศึกษาในความรับผิดชอบของครูใหญ่นั้น มีมากดังที่กล่าวมาแล้ว แต่มีได้หมายความว่านิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมีครูใหญ่เพียงคนเดียว ยังมีบุคลากรอื่น ๆ อีกดังที่ปรากฏมาแล้วข้างต้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะสามารถนิเทศภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะมีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้นิเทศได้ แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับว่ามีโอกาสและเวลาในการจะนิเทศหรือไม่ นอกจากนี้สิ่งหนึ่งที่สำคัญคือ การยอมรับของผู้รับการนิเทศ ถ้าผู้รับการนิเทศไม่ยอมรับและปฏิบัติตามที่ได้รับการนิเทศมา การนิเทศก็จะไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด

ความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน

จากการสัมมนาของนิสิตปริญญาโทสาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาลัทธสุทร ปีการ

---

¹สุจริต เพ็ชรขอบ, "ครูใหญ่กับการนิเทศการศึกษา," วารสารสภาการศึกษา
แห่งชาติ 1(กรกฎาคม 2514) : 18

ศึกษา 2518 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียนของตนเองดังนี้

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมคุณภาพทางการเรียนการสอนภายในโรงเรียน เพราะถ้าไม่มีการนิเทศแล้ว ครูที่สอนในโรงเรียนอาจจะเอาแบบอย่างที่ไม่ถูกต้องจากครูคนอื่น เช่น แบบอย่างจากครูที่สอนมานาน ๆ โดยไม่มีการปรับปรุงประสิทธิภาพที่มีอยู่เดิม

ครูบางคนสอนมา 10 ปี มีประสบการณ์ 10 ปี บางคนสอน 10 ปี แต่มีประสบการณ์ 1 ปีเท่านั้น เพราะครูประเภทหลังไม่มีการปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองให้ก้าวหน้า และทันสมัยขึ้นเลย

2. ครูควรได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาความเจริญทางการเรียนการสอน และทางวิชาการ ถ้าครูไม่ได้รับการนิเทศอาจแสดงออกในทางที่ผิด เช่น มีพฤติกรรมที่ไม่ดี ประสงค์ บิดการขัดแย้งหรือมีทัศนคติแบบเสรีนิยมในการทำงาน นี้จะทำอะไรหรือสอนอย่างไรก็ได้ตามใจตนเอง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องจำแนกความต้องการของครูแต่ละคนและวางแผนเพื่อ คำนึงการพัฒนาให้ไปสู่เป้าประสงค์ในสิ่งที่ถูกต้อง

3. โรงเรียนต้องมีการนิเทศ เพราะโครงการที่ประกอบด้วยข้อมูลจากการนิเทศ จะสามารถช่วยในการจำแนกคุณภาพของครู และความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน นอกจากนี้ หลักฐานและข้อมูลต่าง ๆ ยังสามารถช่วยในการตัดสินใจบางอย่างของโรงเรียนได้

4. การนิเทศสามารถกระตุ้นและนำทางความคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับครูภายในโรงเรียน โดยเฉพาะในกรณีที่น่าเอาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนการวิจัยมาใช้ จะเป็นการช่วยในการเก็บข้อมูลในการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ

5. โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องอบรมครู โดยกระทำต่อเนื่องกันไป เพราะไม่มีหลักประกันได้ว่าครูที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูมาแล้วจะเป็นครูที่มีคุณภาพดีอยู่แล้ว โดยไม่ต้องมีการนิเทศ เพราะความก้าวหน้าทางวิชาการเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ

6. เพื่อเป็นการช่วยให้ครูได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยทั่ว ๆ ไป ปรึกษาของโรงเรียน วัตถุประสงค์เฉพาะของโรงเรียน เพื่อช่วยให้ครูดำเนินการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น

7. เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของคณะครู และก่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยในการทำงาน เพื่อที่จะได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงาน ให้บรรลุจุดหมายปลายทางอันเดียวกัน มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักและภักดีใจ อาชีพครูที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่¹

การนิเทศในโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นมาก ดังนั้นแต่ละโรงเรียนจึงควรจัดให้มีการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน กิจกรรมการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนที่ ระบุปะนีย นาคทรพร ได้เสนอตัวอย่างที่ควรจัด มีดังนี้

1. การประชุมนิเทศครูใหม่เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติในโรงเรียน ระเบียบวิธีสอน และแผนงานรวมของโรงเรียน

2. การประชุมครูสายวิชาอย่างสม่ำเสมอ โดยมีครูหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้นำประชุม และนิเทศงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดผล และกิจกรรมต่าง ๆ อาจารย์ใหญ่ อาจเข้าร่วมประชุมด้วยเป็นครั้งคราว

3. การประชุมครูทั้งโรงเรียนเพื่อวางแผนงานร่วมกัน และรับมอบหมายงานที่ต้องปฏิบัติ ทั้งงานประจำและงานพิเศษ

4. การจัดให้ครูหัวหน้าวิชาสังเกตการสอน ตรวจสมุดบันทึกการสอนและนิเทศ

---

¹นิสิตปริญญาโท สาขานิเทศการศึกษา และพัฒนาหลักสูตร, "การนิเทศภายใน โรงเรียนของตนเอง," รายงานการสัมมนาวิชาสัมมนาการนิเทศการศึกษาและพัฒนา หลักสูตร ปีการศึกษา 2518 แผนกวิชาบริหารการศึกษาน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 2-3.

การสอนแก่ครูในสายเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอน และการรายงานผลงานให้อาจารย์ใหญ่ทราบเป็นระยะ ๆ

5. การจัดประชุมปฏิบัติการในวันหยุดราชการ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน เช่น การแก้ปัญหาเด็กเรียนอ่อนบางวิชา การปรับปรุงข้อทดสอบ การทำอุปกรณ์การสอน ด้วยวิธีประหยัด การแก้ปัญหาคความประพฤตินักเรียน การวิเคราะห์ผลการสอบของนักเรียน

6. การส่งเสริมความรู้ของครู เพื่อให้เกิดพัฒนาการทางวิชาชีพ (Professional growth) ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เชิญวิทยากรมาบรรยายพิเศษเกี่ยวกับจิตวิทยาสำหรับเด็ก เทคนิคใหม่ ๆ ในการสอน การจัดห้องสมุดสำหรับให้ครูได้ค้นคว้าโดยสะดวก การนำครูไปปฏิบัติงานโรงเรียนอื่น หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

7. การประชุมหลังจากปิดภาคปลาย เพื่อประเมินผลการเรียนการสอนตลอดปี และเตรียมงานสำหรับปีการศึกษาใหม่

8. การจัดสัมมนาครูสายวิชาต่าง ๆ ร่วมกับกลุ่มโรงเรียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการศึกษา

9. การประชุมเพื่อปรับปรุงโครงการสอน และจัดทำแผนการสอนวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการในปัจจุบัน

10. การวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยอาจจัดเป็นโครงการ มีคณะกรรมการดำเนินงาน มีกำหนดเวลา และมีงบประมาณจัดสรรให้

11. การประชุมพิจารณาคัดเลือกหนังสืออ่านประกอบวิชาต่าง ๆ ที่ควรจัดหาไว้ในห้องสมุดโรงเรียน และการทำครรชนีหั่วข้อความรู้วิชาต่าง ๆ ที่อาจค้นได้จากหนังสือในห้องสมุด

12. การประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายต่าง ๆ หัวหน้าสาขาวิชา ครูทำหน้าที่บรรณาธิการ ครูผู้ทำหน้าที่พิเศษต่าง ๆ มีการนัดประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้งานโรงเรียนดำเนินไปด้วยดี¹

กลุ่มโรงเรียน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าการนิเทศตามโรงเรียนต่าง ๆ โดยศึกษานิเทศก์นั้นไม่น้อยมาก ส่วนการนิเทศภายในโรงเรียนก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารว่าได้เห็นความสำคัญของการนิเทศมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังมีอีกวิธีหนึ่งเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา คือ กลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียนตั้งขึ้นมา มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อปรึกษาหารือพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน และเพื่อระดมสรรพพลังในการทำงานทั้งด้านงานบริหาร งานวิชาการ และกิจกรรมอย่างอื่นที่เหมาะสม ซึ่งให้ผลสัมฤทธิ์ดีกว่าวิธีทำงานโดยลำพัง การรวมเป็นกลุ่มโรงเรียนย่อมมีศักยภาพหลายประการคือ

1. เป็นแหล่งรวมปัญญาของคน ผู้บริหารเหล่านั้นย่อมมีความรู้ ความชัดเจน จึงควรนำเอาสิ่งที่ซ่อนเร้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับกลุ่ม
2. เป็นวิธีรวมตัวในเชิงกระบวนการหมู่พวก ซึ่งจะนำไปสู่วิถีทางประชาธิปไตย เพราะในแนวของกลุ่มโรงเรียน มีประธาน รองประธาน เลขานุการ และเจ้าหน้าที่อื่นอีกตามสมควร แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ มอบหมายการปฏิบัติกิจงานกันไปทำ
3. เป็นกลุ่มก้อนที่อำนวยความสะดวกในเชิงบริหาร เกิดเอกภาพของการบริหารงาน กล่าวคือ โรงเรียนมัธยมศึกษานั้น ใ้ระเบียบอันเดียวกัน มีกลไกอันเดียวกันทั้งสิ้น

---

¹ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, "เอกสารประกอบคำบรรยาย เรื่องคุณภาพทางวิชาการ และข้อกีดในการนิเทศการศึกษา," หน้า 8-9.

4. เป็นแหล่งที่พึ่งพาอาศัยของกรม เพราะเป็นศูนย์รวมของอันซึ่งรูขอมูล
  5. เป็นแหล่งศูนย์กลางทางวิชาการ จะทราบความเคลื่อนไหวทางวิชาการ การนิเทศทางวิชาการจะเกาถูกที่คัน การนิเทศไม่ใช่หมายถึงเพียงถารแนะนำ แต่จะต้องมา เกี่ยวพันร่วมด้วย เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวทางวิชาการ เช่น การอบรมครูประจำการ เอกกลุ่มโรงเรียนเป็นแกน จะถักว่าอบรมระดับชาติ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ กลุ่มโรงเรียนจะเป็นแกนสำคัญ และมีอำนาจต่อรอง เมื่อสมว่ากรปฏิบัติหลักสูตรมีข้อบกพร่อง ควรแก้ไข หรือกล่าวโดยทั่วไปกลุ่มโรงเรียนเป็นแหล่งการอบรม การทำอุปกรณ์ การผลิต แผนแพรทางวิชาการนั่นเอง
  6. เป็นศูนย์กลางอำนาจในกรณีที่ยุบบริหาร เช่น ศึกษาธิการจังหวัดไม่ให้ความสะดวก ในงานต่าง ๆ ของโรงเรียน หรือการแต่งตั้งครูใหญ่ใหม่ กลุ่มโรงเรียนจะมีบทบาทช่วยได้มาก¹
- กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ เริ่มต้นมาจากกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาก่อน ประมาณ ปี 2511 ก่อนที่กรมสามัญ (เดิม) จะได้รวมกับกรมวิสามัญศึกษานั้น ได้มีกลุ่มโรงเรียนประถม ศึกษาในส่วนกลางขึ้นแล้ว 4 กลุ่ม ต่อมาปี พ.ศ. 2516 มีการรวมกรมทั้งสองเป็นกรมสามัญ ศึกษา ในคณปี พ.ศ. 2517 ดร.กอ สวัสดิ์พาลิธย์ อธิบดีอธิบดีกรมสามัญศึกษาได้ดำริให้จัด กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางทั้งหมด เพื่อให้มีเวลาสพบปะกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับบัญชา ยิ่งกว่านั้นยังให้ประธานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษามาชี้แจงวิธีดำเนินการ ของกลุ่มโรงเรียน เพื่อหาข้อมูลในการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลจากการประชุม ได้เสนอให้โรงเรียน เลือกลงเข้ากลุ่มโดยอาศัยวิธีการ 3 รูปแบบคือ
1. เลือกเข้ากลุ่มโดยวิธีหลักสูตรกว้างอย่างเดียวกัน
  2. เลือกเข้ากลุ่มโดยอาศัยอาณาเขตใกล้เคียงกัน
  3. เลือกเข้ากลุ่มโดยถือความสมัครใจ

---

¹หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา, คู่มือการบริหารกลุ่มโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์, 2521), หน้า 4.

การสมัครใจเข้ากลุ่มโรงเรียนตามรูปแบบดังกล่าว ได้จัดกลุ่มโรงเรียนระยะแรก 9 กลุ่ม จำนวนโรงเรียนในกลุ่มมีขนาดไม่เท่ากัน กลุ่มหนึ่งตั้งแต่ 6-15 โรงเรียน หน่วยศึกษานิเทศก์ ได้จัดตั้งศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่ประสานงานกลุ่มโรงเรียน อย่างน้อยกลุ่มละ 1 คน บทบาท หน้าที่ และวิธีประสานงานของศึกษานิเทศก์

ตามระเบียบกรมสามัญศึกษาว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนส่วนกลาง พ.ศ. 2519 กำหนดไว้ในข้อ 3.9 ให้ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาเป็นผู้ประสานงานกลุ่มโรงเรียน โดยแบ่งความรับผิดชอบ ติดตามประสานงานกับกลุ่มโรงเรียนทุกกลุ่ม ปฏิบัติงานตามหน้าที่ดังนี้

- ก. เยี่ยมและประสานงานโรงเรียนในกลุ่มเดือนละครั้ง
- ข. ร่วมประชุมกับกลุ่มโรงเรียน
- ค. ส่งเสริมงานด้านกิจกรรมของกลุ่มโรงเรียน
  - จัดสรรงบประมาณให้กลุ่มดำเนินงาน
  - ร่วมแก้ปัญหาด้านวิชาการ อ่านวยความสะดวก คำนการค้นคว้า จัดประชุมอบรม
  - เป็นวิทยากรประจำกลุ่ม
- ง. รายงานการดำเนินงานของกลุ่มให้กรมและกองเจ้าสังกัดทราบ

ส่วนบทบาทของศึกษานิเทศก์จะมีลักษณะดังนี้

1. บทบาททางวิชาการ ซึ่งได้แก่เรื่องหลักสูตร แบบเรียน คู่มือครู ประมวลการสอน และโครงการสอน
2. บทบาทในการประชุม อบรม สัมมนา และประชุมปฏิบัติการกับกลุ่มโรงเรียน
3. บทบาทในการวางแผนปฏิบัติงาน และทำโครงการของกลุ่มโรงเรียน และร่วมประสานงานทางค่านงบประมาณ
4. ประสานงานกับบุคลากรของกลุ่มโรงเรียน จังหวัด กรมสามัญศึกษา

5. ร่วมประชุมในการแก้ปัญหาของกลุ่มโรงเรียน
6. ติดตามและประเมินผลงานของกลุ่มโรงเรียน

วิธีการประสานงานของศึกษานิเทศก์จะทำได้ในลักษณะต่อไปนี้

1. ร่วมประชุมกับกลุ่มโรงเรียน การประชุมอาจจะเป็นในลักษณะ
  - 1.1 ประชุมตามกำหนดที่กลุ่มกำหนดไว้
  - 1.2 ประชุมวางแผนปฏิบัติงานกับคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนวางโครงการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ที่ปฏิบัติงานตามโครงการ
  - 1.3 ร่วมกันฟังและสนับสนุนแผนงานของแต่ละหมวดวิชาที่โรงเรียนต่าง ๆ ได้รับมอบหมาย
  - 1.4 ร่วมรับทราบปัญหา และนำปัญหาวิชาการของกลุ่มเสนอหน่วยศึกษานิเทศก์ให้ช่วยเหลือ
  - 1.5 รับทราบ และนำปัญหาทางบริหารของกลุ่ม เสนอให้กองเจ้าสังกัด หรือ กองที่เกี่ยวข้องช่วยแก้ปัญหา
2. ช่วยประสานงานระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียนในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มกับหน่วยงานในกรมเจ้าสังกัด
3. ร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การแข่งขันกีฬานักเรียน การจัดนิทรรศการของกลุ่ม ฯลฯ
4. เยี่ยมโรงเรียนในกลุ่มเป็นประจำและสม่ำเสมอ การเยี่ยมจะช่วยให้สามารถประสานงานได้ดังต่อไปนี้คือ
  - 4.1 ใ้พบผู้บริหารโรงเรียน ร่วมปรึกษางานของกลุ่มที่โรงเรียนนั้นได้รับมอบหมาย

4.2 พบครูหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนที่รับผิดชอบงานของกลุ่ม ซึ่งเป็นประธานของหมวดวิชาที่โรงเรียนรับงานมาจากกลุ่ม เป็นการติดตามผลงาน ให้กำลังใจ และประสานงานระหว่างหัวหน้าหมวดกับครูใหญ่

4.3 เยี่ยมครูประจำชั้นเมื่อมีเวลาพอ สังเกตผลการเรียนของนักเรียน รับประทานอาหารของครู ประสานงานระหว่างหัวหน้าหมวดกับครูประจำชั้น ครูประจำวิชา

4.4 กุศลาภโรงเรียนทั่วไป เยี่ยมห้องพิเศษต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องพยาบาล เป็นการติดตามผล ให้กำลังใจ และรับทราบกิจกรรมต่าง ๆ

4.5 รับฟังความคิดเห็นและปัญหาของโรงเรียน แล้วพิจารณานำเสนอกองเจ้าสังกัด หรือติดต่อผู้ที่สามารถช่วยเหลือได้

5. การติดต่อประสานงานโดยทั่ว ๆ ไป อาจติดต่อทั้งทางตรง คือไปติดต่อด้วยตนเอง ทางโทรศัพท์ จดหมาย หรือติดต่อทางอ้อม เช่น จัดทำเป็นเอกสารก็ได้

6. รายงานผลการปฏิบัติงานใหญ่ที่เกี่ยวข้องของทราบและหาทางเผยแพร่ผลงานของกลุ่มโรงเรียน¹

การนิเทศจากภายนอกโรงเรียน การนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดกลุ่มโรงเรียน ก็ล้วนแต่เป็นสิ่งที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนพัฒนาขึ้น และพยายามทำให้ดีที่สุด ดังเช่น การนิเทศจากภายนอก หรือถือการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์นั้นมีปัญหามาก จึงแก้ปัญหาโดยให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดให้กลุ่มโรงเรียน ในปัจจุบันนี้กลุ่มโรงเรียนอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่ม เพื่อความสะดวกในคานค่าง ๆ ผลดีของกลุ่มโรงเรียนที่เห็นชัดอย่างหนึ่ง ก็คือมีการร่วมกันจัดทำข้อสอบและแบบฝึกหัดภายในกลุ่มโรงเรียนนั้น ๆ ซึ่งเป็นการระดมความคิดของคนมากขึ้น แทนที่จะทำในวงแคบ ๆ เฉพาะในโรงเรียนเหมือนแต่ก่อน

¹หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา, คู่มือการบริหารกลุ่มโรงเรียน หน้า 16-19.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและของต่างประเทศ

การวิจัยภายในประเทศ

การวิจัยเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศของครูภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาโดยตรงนั้นแทบจะไม่มีเลย ส่วนใหญ่มักจะเป็นการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศของสาขาวิชาอื่น ๆ และระดับอื่นๆ ซึ่งก็ได้เลือกงานวิจัยที่เห็นว่าเหมาะสมและมีความคล้ายคลึงกับเรื่องที่กำลังกล่าวมาที่สุด

ปีการศึกษา 2515 จุไรรัตน์ หมั่นพงศ์สถาพร ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการนิเทศการศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา" โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูภาษาไทยที่เคยได้รับการนิเทศการศึกษาจากศึกษานิเทศก์สาขาวิชาภาษาไทย ฝ่ายมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบประสม 90 คน และโรงเรียนมัธยมสาขาสามัญ 90 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 180 คน

ผลการวิจัยปรากฏว่าครูภาษาไทยในโรงเรียนทั้ง 2 ประเภทได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ในทุก ๆ ด้านในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ ต้องการความช่วยเหลือมากที่สุดคือการจัดทำเอกสารประกอบการสอนให้แก่ครู การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และจัดหาหนังสือเกี่ยวกับภาษาไทยมาไว้ในห้องสมุด การสาธิตการใช้อุปกรณ์การสอนภาษาไทย เทคนิคการสร้างข้อสอบแบบต่าง ๆ จัดส่งเอกสารทางวิชาการ และความเคลื่อนไหวทางวิชาการให้ครูทราบ และการแนะนำหนังสือที่ควรอ่านแก่ครู ครูในโรงเรียนทั้ง 2 ประเภท ได้รับความสำเร็จในทุก ๆ ด้านในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ครูในโรงเรียนมัธยมแบบประสมได้รับความสำเร็จในระดับค่อนข้างมากในเรื่อง ความสำคัญของการใช้อุปกรณ์การสอนวิชาภาษาไทย และได้รับความสำเร็จในระดับน้อยในเรื่องการเข้าใจความหมายของวัตถุประสงค์การสอนวิชาภาษาไทย และสามารถนำภาษาไทยไปใช้ประโยชน์ได้จริง ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการนิเทศการศึกษาคือ ศึกษานิเทศก์มาปฏิบัติงานนิเทศที่โรงเรียนน้อยครั้งเกินไป ระยะเวลาให้การนิเทศการศึกษาแต่ละครั้งสั้นและเร่งรัดเกินไป จัดอบรมวิชาภาษาไทยทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนน้อยครั้งเกินไป ห้องเรียนและอาคารสถานที่ที่มีจำกัด ไม่สามารถจัดกิจกรรมทั้งในและ

นอกห้องเรียนได้ตอบสนองการ จำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลเต็มที่ จำนวนครูไม่เพียงพอกับการปรับปรุง และส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และหนังสือทางวิชาภาษาไทย มีไม่เพียงพอ ส่วนความช่วยเหลือที่ครูในโรงเรียนทั้ง 2 ประเภทได้รับจากศึกษานิเทศก์ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของครูหลังจากได้รับการนิเทศการศึกษา¹

ในปีเดียวกันนี้ ชีรเทพ ทองสถิตย์ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ "ความพึงพอใจของครูประถมศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์" โดยส่งแบบสอบถามให้แก่ครูประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองของ 8 จังหวัด ในภาคศึกษา 7 พิษณุโลก จังหวัดละ 30 คน รวมจำนวน 240 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูเห็นว่าศึกษานิเทศก์ควรมีอายุระหว่าง 30-50 ปี มีวุฒิการศึกษาอย่างต่ำปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 5 ปี และทำการนิเทศได้อย่างน้อย 3 วิชา ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานน้อย ไม่สนองความต้องการของครูในด้าน การเยี่ยมชั้นเรียน การสอน การแนะนำรายหมวดวิชา ครูต้องการให้ศึกษานิเทศก์ไปช่วยหรือแนะนำบ่อย ๆ ปฏิบัติตนเป็นกันเองกับครู ต้องการให้เขาเยี่ยมชั้นเรียน การสอน สาธิตการสอน แนะนำวิธีสอนแบบใหม่ ๆ แนะนำวิธีทำอุปกรณ์ แนะนำเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษา ช่วยแก้ปัญหา ด้านการเรียนการสอน ต้องการได้รับคำแนะนำในหมวดวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ครูมีความรู้สึกว่ศึกษานิเทศก์ช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้เพียงเล็กน้อย ช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษาได้ในระดับปานกลาง ครูต้องการแนะนำเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การประเมินผลการศึกษา การค้นคว้าทดลองมาก แต่ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานน้อย ส่วนใน

---

¹ จูไรรัตน์ หมั่นพงศ์สถาพร, "การติดตามผลการนิเทศการศึกษาสายวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษา แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

ด้านการปฏิบัติตนเองของศึกษานิเทศก์ในค่านิยมสัมพันธ การให้กำลังใจ การประสานงาน การแบ่งงาน การรับฟังเหตุผล และเป็นประชาธิปไตย ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติได้ดีใกล้เคียงกับความต้องการของครู สำหรับการปฏิบัติงานด้านการผลิต จัดหา ประมวลการสอน โครงการสอน และหนังสืออ่านประกอบนั้นสนองความต้องการของครูได้พอสมควร แต่การผลิต เอกสาร วารสารเสนอแนะทางวิชาการ เผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ การจัดศูนย์วิชาการ ยังมีเป็น ส่วนน้อย ทิศนคติทั่วไปของครูที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์มีได้เป็นไปในทางที่¹

ปี พ.ศ. 2521 วีรเวช ปะทะยศ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศวิชาพลศึกษาของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร" ทำการวิจัยโดยส่งแบบสอบถามไปยังครูใหญ่และครูสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 120 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาร้อยละ 100

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูใหญ่และครูสอนวิชาพลศึกษาต้องการได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ในด้านคำแนะนำวิธีการสอนแปลกๆ ใหม่ ๆ ต้องการได้รับเอกสาร คู่มือต่าง ๆ ทางพลศึกษา ช่วยแนะนำในการผลิตอุปกรณ์ทางพลศึกษาขึ้นใช้เอง ช่วยหารายได้พิเศษมาปรับปรุงคานอุปกรณ์และสถานที่ทางพลศึกษา ช่วยกระตุ้นให้ทางโรงเรียนปรับปรุงโครงการสอน และกิจกรรมพลศึกษา ช่วยเป็นสื่อกลางในการประสานงานติดต่อเกี่ยวกับกิจการด้านพลศึกษา และกีฬาต่าง ๆ ของโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานงานกับทางโรงเรียน ชี้แจงโปรแกรมการนิเทศ และวิธีการเยี่ยมนิเทศให้โรงเรียนทราบล่วงหน้า จัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ แก่ครูสอนวิชาพลศึกษา ต้องการให้ศึกษานิเทศก์พลศึกษาเป็นคนตรงต่อเวลา ชยัน และอุทิศเวลาให้กับงาน กระจือร้อนสนใจงานนิเทศ มีความรับผิดชอบสูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

¹ธีรเทพ ทองสติกย์, "ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

มองภาคไกล และควรผ่านการศึกษามหาวิทยาลัย และวิธีการสอนพลศึกษา และวิชาการนิเทศทางพลศึกษา

ความคิดเห็นของครูใหญ่ และครูผู้สอนวิชาพลศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ต่อมาในปี 2522 ทวี ชำนิชนอก ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศการสอนวิชาภาษาไทยของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" โดยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยทุกคนในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 แห่ง จำนวน 123 ชุด

สรุปผลการวิจัยได้ว่า อาจารย์สอนภาษาไทยในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการการนิเทศการสอนภาษาไทยทางด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ การจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อสร้างโปรแกรมการสอนล่วงหน้า ความรู้ในเนื้อหาวิชาพื้นฐาน การปรับปรุงวิธีสอนการสร้างและการใช้อุปกรณ์การสอน การวัดและประเมินผลการสอน ผู้สอนมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดเวลาไม่เหมาะสมกับเนื้อหาในหลักสูตร ขาดคำปรึกษา เอกสารประกอบคำบรรยาย และอุปกรณ์ประกอบการสอน อาจารย์มีงานพิเศษทำมากนอกจากการสอน และอาจารย์ขาดขวัญ กำลังใจในการทำงาน อุปสรรคในการปรับปรุงการสอนภาษาไทย คือ ขาดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ร่วมงานและขาดงบประมาณในการปรับปรุงการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนได้เสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศการสอนภาษาไทยว่า ควรให้อาจารย์ทุกคนมีโอกาสดำเนินการอบรมสัมมนา เพื่อเสริมสร้าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹วีรเวช ปะทะยง, "ความต้องการการนิเทศวิชาพลศึกษาของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521).

เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพ และผู้บริหารควรจะติดตามผลการสอนอย่างสม่ำเสมอ¹

งานวิจัยของต่างประเทศ

ในปี 1951 โจ โลว์ (Joe Lowe) ได้สำรวจสถานภาพการทำงานของศึกษานิเทศก์ฝ่ายประถมศึกษาในรัฐอินเดียนา ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม 3 ชุด ชุดแรกถามศึกษาธิการ ชุดที่สองถามศึกษานิเทศก์ ชุดที่สามถามครูที่ได้รับการนิเทศ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

1. เกี่ยวกับการบริหารงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ และความภาคภูมิใจของเจ้าหน้าที่หรือศึกษานิเทศก์ สรุปว่า หัวหน้าหน่วยเป็นผู้รับผิดชอบขั้นตรงต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารแต่ผู้เดียว ไม่มีการแบ่งแยกหัวหน้าในการนิเทศวิชาเฉพาะ คงรวมอยู่ด้วยกัน ส่วนการทำงานของศึกษานิเทศก์นั้นให้เป็นไปตามแบบประชาธิปไตย ซึ่งเท่าที่เป็นอยู่นี้ยังไม่ถึงขั้นที่ต่องการ

2. เกี่ยวกับกระบวนการสอน การนิเทศเน้นความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้คือ ความร่วมมือของครู และความช่วยเหลือของศึกษานิเทศก์ในการปรับปรุงงานในห้องเรียน

เทคนิคที่ศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่าควรรู้ใช้ในการปรับปรุงการสอนคือ

1. แนววิธีใช้วัสดุทัศนวัสดุ
2. เยี่ยมห้องเรียน และให้คำปรึกษา
3. แจกเอกสารความรู้ใหม่ ๆ ที่สำคัญให้แก่ครู
4. ประชุมครูเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะเรื่อง

---

¹ทวี ชำนิออก, "ความต้องการการนิเทศการสอนวิชาภาษาไทยของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523).

5. พบปะกับครูเป็นการส่วนตัว¹

ค.ศ. 1954 ลูเทอร์ เอเวอเรท แบรดฟีลด์ (Luther Everette Bradfield) ได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อประเมินผลงานที่ศึกษานิเทศก์ในโรงเรียนประถมบางแห่งในรัฐอาร์คันซอสส์ ได้ปฏิบัติไปแล้วเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือแก่ครู โดยใช้วิธีส่งแบบสอบถามและสัมภาษณ์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

1. ควรส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยและค้นคว้าทดลองมากขึ้น
2. ควรเข้าถึงการศึกษาปัญหาต่าง ๆ เป็นกลุ่ม
3. ควรมีการแนะนำครูให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะปัญหาความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

ละคน

4. ควรย้ำความสำคัญในการใช้วัสดุประกอบการสอน ปรับปรุงวิธีสอน และโครงการ

ประจำวัน

5. ศึกษานิเทศก์ควรช่วยให้ครูใหม่ รู้จักปรับตัว และช่วยให้เริ่มการสอนด้วยดี
6. ควรให้ครูมีโอกาสได้ศึกษาสภาพการเรียนการสอนในห้องถื่น
7. ศึกษานิเทศก์ ครูใหญ่ และครูน้อย ควรทำงานร่วมกันให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น²

¹ Joe Lowe, "The Status of the work of the General Elementary Supervision in Indiana," Thesis Abstract Series, Vol. 3 (1952), p. 89-94.

² Luther Everette Bradfield, "The Extent to Which Supervisory Practices in Selected Elementary Schools of Arkansas are consistent with Generally Accepted Principles of Supervision," Thesis Abstract Series Vol. 5. (1954), p. 13-16.

ต่อมา ค.ศ. 1956 ฮาร์ลัน เจ. เทรเนปโพล (Harlan J. Trennepohl) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความช่วยเหลือในการนิเทศการศึกษาที่ครูใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐแคนซัสต้องการและได้รับ ในปี 1955-1956" ทำการวิจัยโดยสัมภาษณ์กลุ่มครูใหม่ที่คัดเลือกมา ส่งแบบสอบถามไปยังครูใหม่ และศึกษานิเทศก์

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูต้องการความช่วยเหลือในการนิเทศการศึกษามากกว่าที่ครูเคยได้รับ ครูได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์มากที่สุดในเรื่องความเข้าใจในสภาพชุมชน และในด้านการพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ทางอาชีพ ได้รับความช่วยเหลือน้อยที่สุดในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบที่มีต่อชั้นเรียน และการปฐมนิเทศเกี่ยวกับเรื่องระบบโรงเรียน สิ่งที่ครูต้องการความช่วยเหลือมากที่สุด แต่ได้รับน้อยที่สุด คือการวางแผนในการสอนเด็กที่เรียนอ่อน และที่เรียนเก่ง การพัฒนาและรักษาระเบียบวินัยที่ปฏิบัติได้ การช่วยให้ประสบความสำเร็จในการสัมภาษณ์และการประชุมปรึกษากับผู้ปกครอง กลวิธีการนิเทศการศึกษาที่ใ้มากที่สุด คือ การประชุมก่อนเปิดเรียน ภาคฤดูหนาว การปรึกษาหารือเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม การประชุมคณะกรรมการ การจัดทำคู่มือครูต่าง ๆ กลวิธีการนิเทศการศึกษาที่ครูและศึกษานิเทศก์ต้องการมาก แต่ไม่บ่อยคือการฉายภาพยนตร์เกี่ยวกับการศึกษา การสังเกต การสอน การประชุมปฏิบัติการ การเขียนเขียนครุระหว่างโรงเรียนและการสาธิตการสอน ปัญหาสำคัญของครูใหม่ คือการจัดรักษาระเบียบวินัยที่ปฏิบัติได้ กับการจัดสนองตามความแตกต่างของบุคคล¹

¹ Harlan J. Trennepohl, "Supervisory Assistance Needed and Received by Beginning Elementary Degree Teacher in Kansas, 1955-1956," Dissertation Abstracts International, Vol. 18, No. 2 (March, 1958), p. 952.

ปี ค.ศ. 1971 บอบบี้ เกรย์ มาโลน (Bobby Gray Malone) แห่งมหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี ได้วิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับเลือกมาจากโรงเรียนมัธยมที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะแล้ว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการปรับปรุงแบบสอบถามของวานเนอร์ (Warner, 1966) ในการวิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้แก่อาจารย์ใหญ่และครู ได้รับแบบสอบถามคืนจากอาจารย์ใหญ่ 120 คน จากครู 394 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจารย์ใหญ่และครูมัธยมมีความเห็นตรงกันในด้านที่เอาใจใส่เกี่ยวกับคุณค่าของการปฏิบัติงานนิเทศมากกว่าการเอาใจใส่ว่า อาจารย์ใหญ่จะทำอะไร เห็นว่าการเยี่ยมชั้นเรียน และการประชุมครูเพื่อเป็นสื่อในการนิเทศมีคุณค่าน้อย อาจารย์ใหญ่ปฏิบัติงานในด้านที่เยี่ยมชั้นเรียนน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งอาจารย์ใหญ่และครูให้คุณค่าการอบรมครูประจำการ และการปฏิบัติหน้าที่พิเศษทั่ว ๆ ไปว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการนิเทศ และอาจารย์ใหญ่ให้คุณค่าการปฏิบัติทุกด้านมากกว่าครู¹

ในปีเดียวกัน โกลเวอร์ ซีซิล คาร์ลตัน (Glover Cecil Carlton) ได้ศึกษาบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่เป็นจริงตามทัศนะของครูประถมศึกษา, จำนวน 1,044 คน ครูใหญ่จำนวน 52 คน ผลปรากฏว่าบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่เป็นจริงนั้น ได้แก่ การช่วยเหลือพัฒนาโครงการสอน ช่วยงานประจำเกี่ยวกับการบริหาร ช่วยกำหนดนโยบายของโรงเรียนร่วมมือในการประชุมครู และช่วยคัดเลือกแบบเรียน

---

¹ Bobby Gray Malone, "Supervisory Practices of Principals in Selected Accredited Secondary Schools in Mississippi," Dissertation Abstracts International, Vol. 32, no. 3 (September 1971), p. 1233-A.

ส่วนบทบาทในอุดมคตินั้น เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการวางแผนเตรียมการเยี่ยมโรงเรียน เพื่อสังเกตการสอน ช่วยเหลือครูจัดเนื้อหาวิชา คัดเลือกอุปกรณ์การสอน และทำโครงการสอน¹

จากการวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศ สรุปได้ว่ากรณีพิเศษที่ครูได้รับจากศึกษานิเทศก์ ยังไม่เพียงพอ ครูต้องการความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ในกานต่าง ๆ มาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

¹ Glover Cecil Carlton, " Role of Instructional Supervisors as Perceived by Teachers and Principals in Selected Florida Elementary School," Dissertation Abstracts International, Vol. 36, No. 4 (October 1975), p. 4406-A.